

THE PRICE OF TRUST

....When Narratives Escape Their Creators

FERDINANDO FREGA

IYE OWÓ ÌGBÈKÈLÉ

SEMANTIC REALITY 2026 · SHAREHOLDERS · 02

Nígba Tí Àwọn Itàn Bá Sá Kúrò Lọwọ Àwọn Tí Ó Dá Wọ̀n.

Ọ̀kan nínú àwọn nńkan òmùgò jùlọ tí ọ̀mọ ènìyàn tí ẹ̀ léraléra ni láti kọ̀lu agbára, kí ó sì retí láti ẹ̀gun rẹ̀.

A kì í ẹ̀gun agbára lónà bẹ̀ẹ̀ láé.

Dípò bẹ̀ẹ̀, o máa ń gbìyànjú láti lóye rẹ̀, àti, nígbàkúùgbà tí ó bá ẹ̀é ẹ̀, láti pín in.

Àní nígbà tí diẹ̀ péré nínú rẹ̀ bá wà lọwọ̀ rẹ̀, bí ó ti rí fún mi nínú ìwé kíkọ̀ mi.

Ìrìn diẹ̀ nínú ìmọ̀ nípa ọ̀mọ ènìyàn tí tó láti lóye pé ẹ̀ni àkókó tí ó pàdánù nílá nínú itàn ni ọ̀kúnrin nígbà tí ó pàdé obinrin, àti pé lẹ̀yìn mílìọ̀nù ọ̀dún, kò sí ohun tí ó yí padà.

Èrì nàà kàn ń pò sí i ni.

Ènikan gba agbára.

Ènikan pàdánù rẹ̀.

Ènikan gbàgbọ̀ pé ọ̀un ní in.

Ènikan ń sọ itàn rẹ̀.

Èyí gan-an ni kókó tí mo fẹ̀ sọ.

Nítórí nígbà tí mo bèrẹ̀ sí í wo ọ̀jà ìpín, mo rí i pé ẹ̀rọ ìṣiṣẹ̀ rẹ̀ jora gidigidi.

Níbẹ̀ pẹ̀lú, agbára kì í figbà gbogbo wà níbi tí ó dàbí ẹ̀ni pé ó wà.

Níbẹ̀ pẹ̀lú, ìtàn ẹ̀ pàtàkì gidigidi.

Ẹ̀gbẹ̀n lónìí mo fẹ́ sọ̀rọ̀ nípa àwọn ìpín.

Àwọn èniyàn tí ń fí owó ìpamọ̀ wọn sòwò kì í dé ojà ìpín tààrà láé.

Wọn ń dé ibẹ̀ nípasẹ̀ àwọn alágbàtà tí ń gba owó àrọ̀ fún iṣẹ́ wọn àti fún iṣẹ́ isin tí wọn ń pèsè.

Ó sì tọ́ kí a sanwó fún wọn.

Ẹ̀gbẹ̀n kí ló ń ṣẹ̀lẹ̀ nígbà tí, yàtò sí ẹ̀ṣe iṣòwò, wọn bá ń fúnni nímọ̀ràn, tí wọn ń sọ èrò wọn, tí wọn ń pín àwọn àyẹ̀wò kiri, tí wọn sì ń gba àwọn olùdókòwò níyànjú láti ka àwọn iròyìn tí a sába máa ń kọ̀ pẹ̀lú iṣọ̀ra?

Ohun tí ó ń ṣẹ̀lẹ̀ ni pé idókòwò tí a gbé kalẹ̀ bí èyí tí ó dára jùlọ̀ kì í figbà gbogbo jẹ́ èyí tí ó ń mú èrè tí ó pọ̀ jùlọ̀ wá fún olùdókòwò.

Lọ̀pọ̀ igbà, òun ni èyí tí ó ń mú ànfààní tí ó pọ̀ jùlọ̀ wá fún ẹ̀ni tí ń dàmọ̀ràn rẹ̀.

Ibẹ̀ sì ni ẹ̀wọ̀n náà tí ń Ẹ̀sànsàn láti ibẹ̀rẹ̀.

Kì í ẹ̀ iwà ibàjẹ̀.

Àìsàn.

Nítórí iṣòro náà kì í ẹ̀ èniyàn kan.

Ètò iwúrí ni.

Àyídáyidà kékeré kan tí, díẹ̀díẹ̀, ń dàgbà títi yóò fí di nlá.

Alágbàtà di olùkópa àárín.

Báyíí ni alágbàtà ẹ̀ ń jẹun.

Kì í sì ẹ̀ ọ̀nà kan ẹ̀so.

Ẹ̀gbẹ̀n báwo ni àìsàn àìrí náà ẹ̀ ń fí ara rẹ̀ hàn?

Ilé-iṣẹ́ tí ó wà lórí ojà ipín ní àwọn àyèwò tirẹ̀.

Àwọn amòye tirẹ̀.

Àwọn agbaninímòràn tirẹ̀.

Àwọn itàn tirẹ̀.

Lópò ìgbà, àwọn itàn wònyẹn kì í kàn ṣàpèjúwe ilé-iṣẹ́ náà.

Wọn n ɛ é lóṣòò.

Wọn n fẹ́ é lójú.

Wọn n mú kí ó fani mọ́ra jù lójú ojà.

Ní òpin gbogbo rẹ̀, ojà kì í ra ilé-iṣẹ́ nìkan.

Ó tún n ra àwọn itàn tí a n sọ nípa àwọn ilé-iṣẹ́ wònyẹn.

Àwọn ojà kì í díyelé ilé-iṣẹ́ nìkan.

Wọn tún n díyelé àwọn itàn tí ó n wà láàyè lẹyìn òde àwọn ilé-iṣẹ́ wònyẹn.

Ìgbékẹ̀lé ni iye ojà àkókó.

Fojú inú wo ilé-iṣẹ́ nílá àgbáyé kan tí ó ní àádòrin àmì-ojà tí ó n sàájú nínú ojà wọn.

Ogòrin bílìfònù dólà ní owó tí n wolé.

Iye rẹ̀ lórí ojà ipín jẹ́ ilọpo márùn-ún owó títà rẹ̀ lódún.

Fojú inú wo ìròyìn kan tí ó fì èrè ọdọdún ti idá méjìdínlógún nínú ọgórùn-ún hàn.

Àwọn nọ́nbà ẹ̀lẹ̀wà.

Àwọn nọ́nbà tí ó fani mọ́ra.

Àwọn nǹbà tí ó dá ni lójú.

Şùgbǹn kí ló n şelè bí ìtàn kan nàà bá kǹbi ara sí i diẹ jù pé ìşàkóso àti àwọn ètò ìşẹ n gbé ìdà mèjèdógbǹn nínú ọgórùn-ún owó tí n wólé mì, tabí ó fẹrẹ tó bẹ?

Ìtàn nàà yí padà.

Síbẹ ọjà n bá a lọ láti wo apá tí ó mólẹ jùlọ nínú fọtò nàà.

Báyí ni a dé kókó.

A lè san mílìonù méjìdínlógún dọlà lódún fún COO kan.

Bóyá èniyàn olóye tí ó ga jù.

Bóyá ẹnì tí ó kàwé gidigidi.

Bóyá ẹnì tí ó mọşẹ jù lọ.

Şùgbǹn bóyá ẹnì tí kò tii ta ọjà kan şoşo rí nínú ọjà gidi.

Ìpèníjà mi niyí.

Bóyá ohun tí ó kàn tó ni olùtójú ilé-ìpamó ọjà kan tí ó lóye àwọn ọjà, àwọn pallet àti àwọn ọjà-títà, tí a sanwó fún bí ó ti yẹ fún ìmò rẹ, láti rán gbogbo èniyàn létí ibi tí iye gidi ti n bẹrẹ.

Kì í şe nítorí pé olùtójú ilé-ìpamó lè darí ilé-ìşẹ nlá àgbáyé.

Şùgbǹn nítorí pé ó lóye òtítọ tí ó n mú owó wólé.

Ó lóye àwọn ọjà.

Ó lóye ìrìn àwọn ẹrù.

Ó lóye ọjà nígbà tí kò bá jẹ àwòrán PowerPoint mọ.

Ọrọ nàà kì í şe mílìonù méjìdínlógún dọlà.

Ọrọ nàà ni ijinnà láàárín àwọn tí n gbé nínú ọjà àti àwọn tí n sọ ìtàn ọjà.

Ijinnà yẹn sì ẹ pàtàkì fún àwọn onípín ju bí wọn ti rò lọ.

Nítórí onípín yẹ kí ó dúró.

Kí ó kà.

Kí ó ẹ̀kíyèsí.

Kí ó lóye.

Kí ó sì béèrè ibéèrè kan tí ó rọ̀rùn.

Ẹ́ ilé-iṣẹ́ kan ni mò n rà?

Tàbí itàn tí a kọ́ yí ilé-iṣẹ́ náà ká ni mò n rà?

Nítórí nígbà tí kò sí ẹ̀ni tí ó béèrè ibéèrè yẹn, ohun àrà kan n ẹ̀lẹ́.

Itàn náà bèrẹ́ sí í níye lórí ju òtítọ́ lọ.

Gbogbo ǹkan di ohun tí a fi pamọ́ nínú ẹ̀wọ̀n kan nínú ẹ̀yí tí àwọn tí ó yẹ kí wọn máa ẹ̀tò náà sáà máa n jẹ́ àwọn àkókọ́ tí ó ní ifẹ́ láti jẹ́ kí itàn náà wà láàyè.

Lójijì, ipín kan tí kò lè ju áádọ́ta dọ́là lọ ni a n rà ní ọ̀gọ́jọ́ dọ́là ó lè m̀árùn-ún àti ọ̀gbọ̀n sẹ̀ntì ó lè méjì.

Ah, hahahaha.

Ẹ wo iyanu.

Ẹ wo iran.

Ẹ wo igbàgbọ́ àrà nínú itàn.

Ẹ̀gbọ̀n títú irú ètò bèẹ́ ká kò nílò ogun.

Kò nílò iyípadà-tegbòtigaga.

Kò nílò ikọ̀lù sí agbára.

Nítorí agbára kì í sáà pàdánù nígbà tí a bá kòlù ú.

Ohun tí a nílò dípò bèè ni láti kẹ̀kọ̀ ìtàn ilé-iṣẹ́ nàà.

Àṣà rẹ.

Ìwà rẹ.

Àwọn ìwúrí rẹ.

Ìtàn rẹ.

Kí a sì lóye nṣkan kan tí ó ọ̀rọ̀n gan-an: Iye àti ìtàn iye jẹ nṣkan méjì tí ó yàtò.

Láti ṣẹ́jú yẹn lọ, onípín yí padà.

Onípín kò wo owó nikan mọ.

Onípín bèrè sí í wo ìtàn tí ó gbé owó yẹn ró.

Nígbà tí ilàà yẹn bá sì ti bèrè, ó maa n sòro gan-an láti dá a dúró.

Nítorí onípín ṣàwàrí pé àwọn ipín kì í kàn sọ ìtàn àwọn ilé-iṣẹ́.

Wọn n sí ibáṣepọ̀ láàárín agbára, ìgbẹ̀kẹ̀lé àti ọ̀títọ̀ payá.

A kò sì lè ṣẹgun agbára.

Ṣùgbọ́n diẹ̀ péré ni a nílò láti pín in.

Àní àwọn tí ó ní in kò fẹ́ jẹ́ kí ó lọ.

Ferdinando Frega

ÌRÌN ÌKẸ̀YÌN

Fún ọ̀pọ̀ ọ̀dún, a kọ wa pé láti lóye ilé-iṣẹ́ kan tùmọ̀ sí kíkà ohun tí ilé-iṣẹ́ nàà kọ nípa ara rẹ.

Lẹ́yìn nàà mo ṣàwàrí nṣkan kan tí ó dùn mọ̀ni jù.

Ìtàn gidi n bẹ̀rẹ̀ nígbà tí o bá kúrò lórí ojú-ìwé àṣẹ.

Nígbà tí ìtàn kan bá sá kúrò ní agbègbè tí ó dá a, tí ó sì n bá a lọ láti wà láàyè nípàsẹ àwọn iwákiri, àwọn ijápò, àwọn iwádii àti àwọn ọ̀nà olóminira, ohun kan yọ jáde tí kì í ṣe ti ẹni tí ó dá a mọ.

Àhesọ àkókó.

Kì í ṣe nítorí pé ó jẹ̀ ọ̀títọ.

Kì í ṣe nítorí pé ó jẹ̀ irọ.

Ṣùgbọ̀n nítorí pé ó ti bẹ̀rẹ̀ sí í rìn fúnra rẹ.

Àhesọ àkókó n farahàn nígbà tí ìtàn náà bá bẹ̀rẹ̀ sí í wà láàyè ré kojá isàkóso ẹni tí ó dá a.

Àwòrán ojú-ìbojú tí ó wà nísàlẹ̀ kò fi ilé-iṣẹ́ kan hàn.

Kò fi iwé isirò owó hàn.

Kò fi ipín kan hàn.

Ó fi ìtàn kan hàn tí ó ti kúrò nílẹ.

Nígbà tí ìtàn kan bá sì kúrò nílẹ, onípín tí ó gbọ̀n jùlọ̀ yòò dẹkun wíwo owó nìkan.

Ó bẹ̀rẹ̀ sí í topasẹ ipa ọ̀nà rẹ.

“Nígbà tí ìtàn kan bá sá kúrò ní agbègbè tí ó dá a, ọ̀jà ti bẹ̀rẹ̀ sí í díyelé e.”

*Ferdinando Frega
BLADEFREGA · Nando the Scribe*